

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quartus gradus Castitatis in vigilia tentationibus impudicitiae carere. Cap.
8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Psal. 67.
39. 30.

2. Reg. 8.
14.

Gen. 39.
12.

Bern. in
formula
benefic
vita.

inficiendi seipsum diligenter auertit. Eo ipso quod tentationes remissiores sunt, in spem adipiscendæ perfectæ Castitatis erigitur, & ab eo, qui cepit inimicos auertere, sperat quod aliquando tandem omnimoda victoria donabitur. Quotidie clamat ad Dominum: Manda Deus virtuti tuæ: Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis: A templo tuo in Ierusalem, tibi offerent reges munera.] Fac scilicet Domine, vt potentia tua mihi adfit, vt victoriam carnis meæ, quam dare mihi cepisti, confirmet atque perficiat. Ita fiet vt propter mundiciam, quam animæ meæ, & corpori meo, ac templo tuo tribuis, omnes iusti, qui hanc mutationem in me factam agnouerint, tibi munera laudationis exoluant. Vt verò sensus suos comprimat, imitatur sanctum Dauidem, qui posuit in Idumæa custodes, statuitque præsidium, & facta est vniuersa Idumæa seruicius David.] Idumæa enim, quæ terrenam, aut consanguineam significat, typus est carnis nostræ, quæ è luto fuit composita, & ad sanguinem, nimis ad peccatum, inclinata. Huius ergo portis, id est, sensibus, custodia adhibenda est, & præsidium circumspectionis iuxta eam collocandum, ne ingrediatur rerum similitudines, quæ pacem optatam, & ex parte obtentam, inturbent: vt denique occasiones fugiat, in seipso castissimi Patriarchæ Ioseph opus præfert, [qui relicto in manu impuræ mulieris pallio fugit, & egressus est foras.] Ita namque omnia illa relinquit, atque præcidit, quibus potest ad malum trahi, & ad imminutionem puritatis suæ sollicitari. His autem omnibus præsiidiis necdum est omnino pacatus, sed interius tentationibus quatitur, & exterius impuris carnis motibus sollicitatur, & in somnis, phantasmatibus obscænis illiditur. Eam verò hinc consolationem accipit, quod cum ista nolens perferat, non ad damnationem sed ad meritum valere existimat. Vnde Bernardus: Multa, & dura corporis bella sustinet adolescentia, & calore sanguinis inflammata, vt euadere possit, omni indiget custodia. Quanto plura sunt, quæ impugnant pudicitiam, tanto maiora sunt præmia: Quia vbi maior labor, ibi merces erit amplior.] Bellorum ergo sustinentia, & impugnationum repulsione præmia meretur, donec maiori pace potitus, ex perfecta suæ carnis victoria in sequentibus gradibus cumulatiorem mercedem promereatur.

*Quartus gradus Castitatis: in vigilia
tentationibus impuditiæ
carere.*

CAPVT VIII.

ROS T sæuam maris tempestatem solent fluctus paulatim mitescere, & post hanc quietiorem eorum turbellam, solet perfecta tranquillitas aduentare. Ita in animabus iustis, quæ se feruidè, & è toto corde conuertunt ad Deum, post vehementissimas carnis tentationes, aliæ minores, & remissiores insurgunt: isti verò abeuntibus, eas sequitur quasi pax quædam carnis, & spiritus, & læta quædam ac iucunda tranquillitas. Dixi, animas feruidè & ex corde conuersas ad Deum hæc in se mutationem experiri, quoniam quæ tepidè incipiunt, & tepidè progrediuntur, semper tentationibus agitantur, donec feruorem solitudinè que in diuino obsequio concipiunt. Præcepit Eli-

A feus Ios regi Israël, vt iactlo percuteret terram, qui cum eam tribus tantum vicibus percussisset, iratus est vir Dei, cumque reprehendit, dicens: Si percussisses quinques, aut sexies, siue septies, percussisses Syriam vsque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.] Sic multi, quia seiplos non ad sufficientiam abnegant, nec corpora sua robusta necessaria afflictione castigant, ideo nunquam impuditiæ vitium vsque ad consumptionem elidunt. Percutiunt illud tribus vicibus, nempe dum castitatem vouent, dum, vt votum impleant, se à criminibus abstinent, dum vehementiores tentationes superant: at quia ante tempus à feruida mortificatione, & corporis castigatione cessarunt, nunquam concupitæ pacis compotes fiunt. Hæc etiam pax ex feruore, & diligentissimâ ad Deum conuersione procedit, quoniam si aliqui naturâ sunt frigidi, aut ad speciei propaginem minus apti, ac propterea tentationes non sentiunt; non ob id se perfectam obtinuisse castitatem existimant. Aliud enim est, quod natura confert; aliud, quod gratia Dei, & adepta virtus attribuit, nec debemus ex naturalibus, sed ex liberis, sed ex his, quæ ab electione proueniunt, aut virtutis substantiam, aut gradus æstimare. Indicius autem dono Dei datæ castitatis est, si quis in naturâ de se ad vitium procliu, & post expertas ante conuersionem impugnationes carnis, amorem in se castitatis videat, & huiusmodi impugnationes ex parte vim suam remississe, aut omnino desisse cognoscat. Quis enim potuit naturam à tam vehemente passione comprimere, & hostes hominem insequentes fugare, nisi ille, qui suâ gratiâ, & immisâ virtute imbecillitatem nostram fulcit, atque sustentat? De quo cecinit post victoriam de Holoferne sancta Iudith: Dominus conterens bella, Dominus nomen est illi.] Ille profectò tanquam Dominus corpus nostrum, mancipium suum, à carnalibus desiderijs auocat, & ad pacem cum spiritu habendam inclinat. Ipse vt dux potentissimus hostes puritatis conterit, & insultus carnis nos perturbantes auertit.

In hac ergo pace ac tranquillitate quartus castitatis gradus constitutus est, cum quis scilicet eò vsque corpus edomuit, & mentem ad cælestia extulit, vel in rebus vtilibus iugiter occupauit, vt vigilans, nullas cogitationes impudicas, nullos sensualitatis motus, & breuiter, nihil in seipso, quod impudiciam sapiat, aduertat. Quem gradum post alios delinasse mihi videtur sanctus Dauid, cum ita de nauigantibus, & sub typo eorum de tentatis loquitur. Dixit, & stetit spiritus procellæ, & exaltati sunt fluctus eius.] Permisit, inquam, ille iustos suos tentari, & ad probationem eorum, quasi faciem suæ benignitatis abscondit. Statim autem astitit, atque surrexit spiritus carnalis concupiscentiæ aduersus eos, & excitata est difficilis ac sæua tempestas. Ascendunt vsque ad cælos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorû in malis tabescebat. Ecce insultus acres, ecce impugnationes vehementes, quæ cælos, id est, supremam nostri partem, nimirum mentem, adoriuntur, & ad consensum rei illicitæ trahere conantur: & ad abyssum, id est, ad infima carnis, descendunt, & eam quasi concupiscentiæ ignibus inflammant. Qui hæc patiuntur, turbati sunt, & moriuntur sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Ita enim consilium præ impugnationis vehementia fugit ab eis, vt vix fiant, quid faciant, aut quò se vertant, ne salutem animæ in discrimen adducant

4. Reg. 13.
18. 19.

Iudith.
16. 3.

Psal. 106.
25.

adducant. At Deus adiutor in tribulationibus, & erga suos misericors instillat eorum cordibus, quia prælatissimum tali mali remedium feruens oratio est. [Clamauerunt igitur ad Dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum eduxit eos.] Sed quomodo eduxit? Ita quidem aliquando, ut ne vestigium quidem præteritæ impugnationis remaneret. Denique statuit procellam eius (scilicet maris carnis nostræ, & concupiscentiarum nostrarum) in auram, & siluerunt fluctus eius. Imber abiit, tentatio non iam ad momentum, sed quasi in perpetuum recessit, mensque eorum libera ad vacandum Deo, & expedita permanfit. Et lætati sunt quia siluerunt, & deduxit eos in portum voluntatis eorum. Quis nam est portus, in quem post tentationes carnis fortiter superatas tendimus? Nonne tranquillitas animæ est, & nullam impugnationem sustineat, & quies corporis, ut nullum prauum motum sentiat? Sed hunc portum multi iustorum tenent post grauissimas tentationes carnis, ut Dei tabernaculum, non solum mundum, sed & pacatum existant. Miranturque illi, qui animarum ipsorum curam gerunt, ut mirabantur satrapæ regis Babylonis, quod ita sint mundi & quieti, ac si odor ignis concupiscentiæ nunquam transisset per eos.

Anima ad hunc gradum castitatis prouecta, iam incipit experiri, quia caro (quod ad impuras delectationes attinet) non concupiscit aduersus spiritum, nec spiritus aduersus carnem, sed ista duo ad sequelam puritatis magnâ pace fœderantur. Illamque percipit incunditatem, de qua in psalmo dicitur: O quam bonum, & quam incundum habitare fratres in vnum! Nam corpus, & spiritus fratres, qui antea sicut Elau, & Iacob quasi in vtero luctabantur, pacem inter se ineunt, & ille maior ætate (quia ante creationem animæ corpus formatum) minori seruit, & se sanctis huius desiderijs accommodat. Hic Spiritus est locus Dei, in quo ille libentissimè requiescit. Notus enim in Iudæa Deus, & in Israël magnum nomen eius. Nam cum Iudæa confessio interpretetur, animæ, quæ confessioni incumbit, Deus incipit innotescere. In Israël autem, qui videns Deum, significat, magnum est nomen eius, quoniam videnti Deum contemplationis oculis, magnus & excelsus apparet. At factus est in pace locus eius, & habitatio eius in Sion. Non enim in conflictu certaminis, ut ait Cassianus, neque in colluctatione vitiorum locus Deo factus est, sed in castimoniam pacis & in cordis tranquillitate perpetuâ. Huncque pacis locum extinctione carnalium passionum si quis meruerit obtinere, ex hoc quoque proficiens gradu, ac Sion spiritualis, id est, specula Dei, consequenter effectus, erit etiam habitatio eius. Habitatio, inquam, pacifica, & quæ Ierusalem illam cœlestem locum indurpta pacis representet. Licet enim Deus corda omnium iustorum inhabitet, tamen in illis præcipuâ ratione commoratur, quibus ex perfectâ mortificatione vitiorum, ac præcipuè huius vitij carnalis, aduenit perfecta tranquillitas. Et hoc indicant verba sequentia: Ibi confregit potentias arcum, scutum, gladium, & bellum. Abstulit, inquam, bellum, & arma bellica, quibus impugnabatur anima, confregit atque comminuit, ut pacata Dei domus & habitatio fieret. Ac tandem animæ hunc gradum castitatis obtinenti competit illa benedictio, quæ in Isaiâ scripta est: Cum transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaueris in igne, non comburis, & flamma non ardebit in te. Impugnatio enim carnalis mari comparata est, quod

bona Spiritus obruit, si consecratur ei; & ignis, qui eadem bona consumit. Sed ab huiusmodi impugnatione iam libera lætatur, & merito, se gorgones maris sine discrimine transisse, & in refrigerium tranquillæ castitatis appulsam ignium vortices superasse.
 Habet tamen hic gradus imperfectiones aliquas adhuc. Nam & ab incitiis quibusdam tentationum, & à leuissimis carnis motibus non est liber, licet ista raro proueniant, & illusionibus nocturnis non caret. In hoc autem gradu, & in duobus sequentibus, quibus omnis complectur perfectio castitatis, locus est tentationibus carnis, etiam vehementissimis à dæmone prouenientibus, quod semel dicendum est, ne dum gesta sanctorum legimus, de suâ perfectissimâ castitate dubitemus. Sanctissimos enim & castissimos viros, ac virgines purissimas aliquando vehementissimas carnis tentationes sustinuisse certum est. Beata virgo Catharina Senensis has diaboli impugnationes fuit experita, in cuius vitâ per Raymundum Capuanum Theologum præstantissimum, & ordinis Prædicatorum magistrum generalem scriptâ, & à Laurentio Surio viro sempiternâ memoriâ digno ordinis Carthusiensis in compendium redactâ, hæc habentur. Vbi satis Christus eam communiuerat, permisit dæmonibus attentare, si quid possent obtinere ab illa. Nec illi defides sunt ad nocendum. Et primo quidem à rebus Venereis illi suggerendis capiunt initium. Immittunt turpes cogitationes castissimo pectore, adhibent illusiones, & phantasmata dormienti, immo etiam corpora ex aère sumpta oculis & auribus vigilantis ingerunt, faciuntque multa, quæ sine horrore dici non queant. Et cætera. Seraphicus Pater Minorum Franciscus post miram sanctitatem adeptam, & post fundatam ordinem eandem tentationem aliquando sustinuit. De quo ista Bonauentura. Ad insufflationem illius, cuius halitus prunas ardere facit, grauis ipsum carnis tentatio apprehendit. Quam ut persentit Castitatis amator, depositâ veste, chordâ cepit se verberare fortissimè: Eia, inquit, frater asine, sic te decet manere, sic fubite flagellum. Tunica religioni deseruit, sanctitatis signaculum præfert, furati eam libidinoso non licet. Et statim narrat quomodo impugnatione durante, sanctissimus Pater se in niuem demersit, & septem massis ex niue factis, vxorem, filios, ac filias, seruum, & ancillam ad tentatoris irruptionem, & carnis victoriam appellauerit.

Illustrius quoque Patriarcha Benedictus eisdem tentationi diaboli fuit, Deo ad eius probationem, & fidelitatis ostensionem, ordinante, subiectus. Rei gesta seriem sic narrat Gregorius. Quidam vixit die dum solus esset, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cepit, eiusque vultui importunè insistere, ita ut manu capi posset, si hanc vitæ sanctus tenere voluisset. Sed ligno crucis edito recessit auis, tanta autem carnis tentatio, aut eadem recedente, secuta est, quantam vitæ sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; tantoque igne ferui Dei animum in specie illius accendit, ut dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pœnè deserere eternum voluptate victus deliberaret. Tunc subito supernâ gratia respectus, ad semetipsum reuertus est, atque vitæ carum & vceptum iuxta densa succrescere fructu conspicens, exutus indumento nudum se in illis spinatum aculeis, & vitæ carum incendiis proiecit, ubique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus

Psa. 106. 13.

Daniel. 3. 94.

Psa. 132. 1.

Genes.

Psal. 75. 1.

Cassian. col. 12. c. 11.

Psa. 75. 4.

Isai. 43. 2.

A bona Spiritus obruit, si consecratur ei; & ignis, qui eadem bona consumit. Sed ab huiusmodi impugnatione iam libera lætatur, & merito, se gorgones maris sine discrimine transisse, & in refrigerium tranquillæ castitatis appulsam ignium vortices superasse.
 Habet tamen hic gradus imperfectiones aliquas adhuc. Nam & ab incitiis quibusdam tentationum, & à leuissimis carnis motibus non est liber, licet ista raro proueniant, & illusionibus nocturnis non caret. In hoc autem gradu, & in duobus sequentibus, quibus omnis complectur perfectio castitatis, locus est tentationibus carnis, etiam vehementissimis à dæmone prouenientibus, quod semel dicendum est, ne dum gesta sanctorum legimus, de suâ perfectissimâ castitate dubitemus. Sanctissimos enim & castissimos viros, ac virgines purissimas aliquando vehementissimas carnis tentationes sustinuisse certum est. Beata virgo Catharina Senensis has diaboli impugnationes fuit experita, in cuius vitâ per Raymundum Capuanum Theologum præstantissimum, & ordinis Prædicatorum magistrum generalem scriptâ, & à Laurentio Surio viro sempiternâ memoriâ digno ordinis Carthusiensis in compendium redactâ, hæc habentur. Vbi satis Christus eam communiuerat, permisit dæmonibus attentare, si quid possent obtinere ab illa. Nec illi defides sunt ad nocendum. Et primo quidem à rebus Venereis illi suggerendis capiunt initium. Immittunt turpes cogitationes castissimo pectore, adhibent illusiones, & phantasmata dormienti, immo etiam corpora ex aère sumpta oculis & auribus vigilantis ingerunt, faciuntque multa, quæ sine horrore dici non queant. Et cætera. Seraphicus Pater Minorum Franciscus post miram sanctitatem adeptam, & post fundatam ordinem eandem tentationem aliquando sustinuit. De quo ista Bonauentura. Ad insufflationem illius, cuius halitus prunas ardere facit, grauis ipsum carnis tentatio apprehendit. Quam ut persentit Castitatis amator, depositâ veste, chordâ cepit se verberare fortissimè: Eia, inquit, frater asine, sic te decet manere, sic fubite flagellum. Tunica religioni deseruit, sanctitatis signaculum præfert, furati eam libidinoso non licet. Et statim narrat quomodo impugnatione durante, sanctissimus Pater se in niuem demersit, & septem massis ex niue factis, vxorem, filios, ac filias, seruum, & ancillam ad tentatoris irruptionem, & carnis victoriam appellauerit.

B Illustrius quoque Patriarcha Benedictus eisdem tentationi diaboli fuit, Deo ad eius probationem, & fidelitatis ostensionem, ordinante, subiectus. Rei gesta seriem sic narrat Gregorius. Quidam vixit die dum solus esset, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cepit, eiusque vultui importunè insistere, ita ut manu capi posset, si hanc vitæ sanctus tenere voluisset. Sed ligno crucis edito recessit auis, tanta autem carnis tentatio, aut eadem recedente, secuta est, quantam vitæ sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; tantoque igne ferui Dei animum in specie illius accendit, ut dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pœnè deserere eternum voluptate victus deliberaret. Tunc subito supernâ gratia respectus, ad semetipsum reuertus est, atque vitæ carum & vceptum iuxta densa succrescere fructu conspicens, exutus indumento nudum se in illis spinatum aculeis, & vitæ carum incendiis proiecit, ubique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus

C Illustrius quoque Patriarcha Benedictus eisdem tentationi diaboli fuit, Deo ad eius probationem, & fidelitatis ostensionem, ordinante, subiectus. Rei gesta seriem sic narrat Gregorius. Quidam vixit die dum solus esset, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cepit, eiusque vultui importunè insistere, ita ut manu capi posset, si hanc vitæ sanctus tenere voluisset. Sed ligno crucis edito recessit auis, tanta autem carnis tentatio, aut eadem recedente, secuta est, quantam vitæ sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; tantoque igne ferui Dei animum in specie illius accendit, ut dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pœnè deserere eternum voluptate victus deliberaret. Tunc subito supernâ gratia respectus, ad semetipsum reuertus est, atque vitæ carum & vceptum iuxta densa succrescere fructu conspicens, exutus indumento nudum se in illis spinatum aculeis, & vitæ carum incendiis proiecit, ubique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus

D Illustrius quoque Patriarcha Benedictus eisdem tentationi diaboli fuit, Deo ad eius probationem, & fidelitatis ostensionem, ordinante, subiectus. Rei gesta seriem sic narrat Gregorius. Quidam vixit die dum solus esset, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cepit, eiusque vultui importunè insistere, ita ut manu capi posset, si hanc vitæ sanctus tenere voluisset. Sed ligno crucis edito recessit auis, tanta autem carnis tentatio, aut eadem recedente, secuta est, quantam vitæ sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; tantoque igne ferui Dei animum in specie illius accendit, ut dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pœnè deserere eternum voluptate victus deliberaret. Tunc subito supernâ gratia respectus, ad semetipsum reuertus est, atque vitæ carum & vceptum iuxta densa succrescere fructu conspicens, exutus indumento nudum se in illis spinatum aculeis, & vitæ carum incendiis proiecit, ubique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus

E Illustrius quoque Patriarcha Benedictus eisdem tentationi diaboli fuit, Deo ad eius probationem, & fidelitatis ostensionem, ordinante, subiectus. Rei gesta seriem sic narrat Gregorius. Quidam vixit die dum solus esset, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cepit, eiusque vultui importunè insistere, ita ut manu capi posset, si hanc vitæ sanctus tenere voluisset. Sed ligno crucis edito recessit auis, tanta autem carnis tentatio, aut eadem recedente, secuta est, quantam vitæ sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; tantoque igne ferui Dei animum in specie illius accendit, ut dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pœnè deserere eternum voluptate victus deliberaret. Tunc subito supernâ gratia respectus, ad semetipsum reuertus est, atque vitæ carum & vceptum iuxta densa succrescere fructu conspicens, exutus indumento nudum se in illis spinatum aculeis, & vitæ carum incendiis proiecit, ubique diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus

Anno 7. 4.

17. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

17. 11. 11.

exiit,

exiit, & per cutis vulnera eduxit à corpore vulnus mentis, quia voluptatem traxit in dolorem. Cùmque bene pœnaliter foris arderet, extinxit, quod in-
 tus illicitè ardebat. Hæc ille.]

Paulus deinde purissimum vas electionis factum ad portandum nomen Domini coram gentibus, & regibus, & filiis Israël, eidem impugnationi subiacuit. Datus est, inquit, mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ, qui me colaphizet.] Hunc stimulus carnis veneream tentationem fuisse multi ex Patribus affirmarunt. Quorum vnus Gregorius: Certe iam Paulus, ait, tertij cœli culmen ascenderat, iam paradisi secreta cognouerat, & tamen adhuc carnis bella tolerans gemebat: [Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.] Nec iste sensus à dignitate Apostolica aliquid detrahit; quia sicut non est indignum à dæmonibus carnis tentationem pati, quam ille aliis etiam locis insinuat. Mente, inquit, seruo legi Dei; carne autem legi peccati.] Et non quod volo bonum hoc facio, sed quod odi malum hoc ago.] Et infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?]

Notissima est etiam impugnatione carnis, quam Hieronymus in eremo passus est, & iucundum erit illum narrantem eam audire. Sic ille ait: O quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus horridum monachis præstat habitaculum, putabam me Romanis interesse deliciis. Sedebam solus, quia amaritudine repletus eram. Horrebant sacco membra deformia, & squalida cutis situm Æthiopicæ carnis obduserat. Quotidie lacrymæ, quotidie gemitus: & si quando repugnantem somnus imminens oppressisset, nuda humo, vix ossa hærentia collidebam. De cibis vero & potu taceo, cùm etiam languentes aqua frigida vrantur, & coctum aliquid accepisse, luxuria sit. Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipse damnaueram, scorpionum tantum focius & ferarum, sæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora ieiunij, & mens desiderij æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum iam carne præmortua, sola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio destitutus ad Iesum iacebam pedes, rigabam lacrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia subiugabam. Non depudescio infidelitatis meæ, quin potius plango me non esse quod fuerim. Memini me clamantem, diem crebro iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quam rediret, Domino increpante, tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi cogitationum mearum consciam pertimescebam. Et mihi met iratus, & rigidus, solus deserta penetrebam. Sicubi concaua vallium, aspera montium, rupium prærupta cœnebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miserimæ carnis ergastulum, & vt ipse mihi testis est Dominus, post multas lacrymas, post cœlo inhærentes oculos, nonnunquam videbar mihi interesse agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam: Post te in odore vnguentorum tuorum curremus.] Si autem hoc sustinent illi, qui exeso corpore, solis cogitationibus oppugnantur; quid patitur puella, quæ deliciis fruitur? Hæc ille.]

Non minus mirabilis est Gregorij Nazianzeni tentatio, quam iam senex patiebatur, quamque mira humilitate suis scriptis inserere: non extimuit.

Eumque audiemus, vt, quibus armis se aduersus illam armauerit, agnoscamus. Eius verba sic habent: Caro perniciosa, multipicum vitiatorum radix, non improbitati tandem tuæ impudentiæque finem impones, non spiritui, ac senectuti iam canæ, stulta miserique te submittes? Idque cùm te solam Christus (quo tempore rudem illam, & inconditam materiam verbo suo exornabat) fuissem manibus effinxerit, ac postremo cum diuinitate coniunxerit, vt charissimo fignamento, grauissimis modis à Belia vexato, salutem, vitæque beatæ hereditatem afferret, mortæque sua ex morte extraheret? Quocirca verere me tandem, ac libidinem istam, petulantiamque compeſce, nec in animæ meæ perniciem perpetuo furore debacchare. Alioqui nisi quamprimum apprehensa Chusti fimbria pestiferum improbitatis tuæ profluum compresseris, immortalis Dei manum, diemque illum, qui omnia hominum dicta factaque in vnum collecturus est, testor, fore vt te acerrimè oppugnem, omnique dolorum genere frangam, atque cadauere imbecilliorum reddam. Huc vsque ille.]

Hæc igitur tentationes, quæ non iam à vitio in medullis abscondito, neque à corpore malè domito, sed à diabolo aduersus iustos oppugnantem, promanant, cum hoc gradu castitatis, immo cum perfectissima sequentium graduum castitate pugnant. Sicut enim potest dæmon homini fide perfectissimo infidelitatis tentationes obicere: ita potest hominem castissimum venerea voluptate tentare. Permittit id Dominus ad ostensionem fortitudinis iustorum suorum, & ad custodiam humilitatis eorum. Vnde Richardus Victorinus sic ait: Primò vox illa Domini intercedentis flammam ignis in-incipientibus, & nouiter conuersis, intercidit quicquid inclinare posset consensum rationis. In proficientibus autem sæpe auferit illicitam delectationem mentis. In raris autem, & valde perfectis, remouet etiam titillationem carnis. Multi tamen quamuis ad summam perfectionem profecerint, stimulus carnis suæ extinguere non potuerunt, sed diuina hoc dispensatione in eis actum est: quam quidem quid vnicuique vtilius accidat, latere non potest: & in aliis quidem fiebat ad demonstrationem singularis eorum fortitudinis; quia tales erant, qui semper pugnare assidue, & triumphare sufficerent. In aliis autem ad custodiam humilitatis, quando singulare aliquid bonum præ cæteris aliis omnibus acceperant.] Et post multa in eundem psalmum vigesimum octauum egregie dicta, ait: Per animalia munda, desideria bona: & per animalia immunda, desideria mala notari, Deumque tam ex illis quam ex istis quædam subtrahere, quæ perfectionem impediunt; quædam relinquere, quæ perfectioni proficiunt. Et postea subiungit: Stimulum carnis suæ quis vnquam nisi peruersus non erubuit, & tamen quam multis contra superbiam adiuit, & in humilitate custodiuit? Sic, sic sæpe ex bonis quibusdam à melioribus retrahimur, & ex malis quibusdam, ad optima compellimur. Vnde est quod mundorum animalia innumera diluio absorben-
 tur, & immundorum non pauca post diluuium referuntur. Rectè enim illi affectus sine sint pudendi, siue pudici, sapientiæ diluio per-
 eunt, qui perfectionis studium impediunt. Rectè

2. Corint.
12. 7.

Greg. 11. 1.
mor. c. 12.

Rom. 7.
23.

n. 25.

n. 20.

n. 24.

Hieron.
epist. ad
Eusoch.

Cant. 1.
3.

Nazian.
aduers.
carnem.

Richard.
ad Eus.
28.

solū illi siue inter pudicos, siue inter impudicos deperentur, post diluuiū referuantur, qui in bonū cooperantur. Hæc ille.]

Hic igitur gradus Castitatis, sicut & quilibet alius, tentationes à diabolo procedentes non excludit, sed eas abiicit, quas aut vitium luxuriæ non bene domitum procreat, aut carnis perulantia progenerat. Sed certum sit multos ex viris perfectis ab impugnationibus etiam dæmonis liberari: & tunc si in hoc quarto gradu resideant, nullam in vigilia, aut ferè nullam tentationem sentiunt, nullam carnis suæ titillationem perferunt. Et licet aliquas occasiones habeant, non quas ipsi vlerò admittant, (nam istæ castissimis etiam efficiunt) sed quas ministerium animarum, aut quodlibet aliud munus secum affert, in eis tamen non solū illæsi, verum & quieti, & puri, ac si absque occasione essent, perseverant. Dicuntque exultantes: Domine, Domine, virtus salutis meæ, obumbrasti super caput meum in die belli. Dies enim belli tota hæc vita est, quæ est instar militiæ super terram: sed Dominus in hac die virtus suorum est, quia eos à tentationibus insurgentibus protegit: & sicutum est, quia ne tentationes accedant, eis se opponit, suoque defendit.

Quintus gradus Castitatis, in somno impuris illusionibus non sedari.

CAPVT IX.

SOMNVS est mortis imago, in quo homo non est suæ rationis cõpos, & phantasis rerum sese in cogitatione miscens, ac sine imperio rationis cohibente apparentibus, absurda satis & inepta solent nobis representari. Hæc autem ex quatuor capitibus exoriuntur (vt nunc Deum aliquid in somnio per se, vel per Angelum reuelantem omittamus) aut ex ipsa constitutione corporis; nam prælia, & rixas biliosis; ludos, & festiua, sanguineis; aquas, & quæ ad eas pertinent, phlegmaticis; & tristia melancholicis somnari solent. Aut ex his, ad quæ affecti sumus; aut ex his, quæ in vigilia loquuti sumus, aut cogitauimus, aut aliquo sensu percepimus; vel tadem ex arte dæmonis, cui aliquando, Deo permittente, subiicimur. Affectus noster ad aliqua suscitatur inter quiescendum in somnia; id è quæ sæpe somniamus, quæ diligimus, quæ desideramus, aut quæ odio prosequimur; quia assidua cogitatio, quæ in vigiliâ nos tenuit, & intenta mentis affectio potens est rerum earum similitudines, cum dormimus, obicere. Et hinc trahitur similitudo illa Isaiæ: Sicut somniat esuriens, & comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima eius, & sicut somniat sitiens, & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, & anima eius vacua est: sic erit multitudo omnium gentium, quæ dimicauerunt contra mœtem Sion. Esuriet enim, quæ appetitus est cibi; & sitis, quæ appetitus est potus; imagines esculentorum & potuū excitant, quæ dormientes somniant se consumere, cum tamen nihil comedant, & bibant, sed solam vanitatem apprehendant. Locutio etiam, vel præcedens cogitatio, vel sensus alicuius perceptio vasa in somniorum excuscat, quia similitudines earum rerum, quas recens accepimus, tanquam potentiores sese cogitationi dormientis obiciunt, vt possit circa illas operari. Et hinc quidam cecinit:

Omnia, quæ sensu voluntur vota diurno,
Tempore nocturno reddit amica quiete.
Et Ecclesiasticus: Vana spes, & mendaciū viro sen-

Alato: & somnia extollunt imprudentes. Sapiens, inquam, non fidit vanis spebus, quæ nihil soliditatis continent. E contra verò stultus si aliquid vile somnauerit, extollitur, quasi à Deo somnium esset immissum, cum tamen Deus nihil illi reuelauerit, sed vana eius cogitatio, aut fermocinatio illad somnium parturierit. Ac tandem arte dæmonis somnia excitantur, qui potens est similitudines in memoriâ custoditas tanquam corporeas disponere, & eas cogitationi aspiciendas obicere. Talis fuisse somnium mulieris Pilati, cum misit nuncium ad virum suum: Nihil tibi, & iusto illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum; nonnulli cum Beda existimant. Dæmonesque (vt propius ad rem accedamus) consueuissent impudicis phantasis corda iustorum turbare, docuit Augustinus, sic scribens: Ille nefandus aduersarius, quod non potest surripere vigilantem, agit vt extorqueat dormienti. Cum in ipsâ quiete inquietus insidit, demonstrat imaginem falsam, & torquet concupiscentiam veram; vt quem non potest vigilantem superare certantem, captiuum teneat quiescentem: quia cum sopitos per somnia sensus deludit, nonnunquam etiam Sanctorum animæ in turpes labuntur assensus. Quæ si imputaret altissimus, quis viueret castus? Nouerunt ergo ista, qui pugnant. Nouerunt, qui carni, & sanguini repugnant. Nouerunt adiutricem, & gubernatricem diuini muneris gratiam. Nouerunt desuper adiuti, hanc pugnam facile superare. Nouerunt, gratiâ perducende, ad victoriam peruenire. Nouerunt victores palmâ cælesti desuper expectare. Hæc Augustinus.]

Clam ex his intelligitur in quo consistat quintus gradus Castitatis. Illum enim possidet, qui nō solū in vigilia nullas carnis impugnationes patitur, verum & in somno nullis impuris phantasis illuditur. Nam istas in eo corporis constitutio sanguinea, & hilaris, non excitat, quia corpus abstinentiæ, & vigiliis, & aliis asperitatibus edomuit, & aliquantulum imbecillum reddidit. Nec affectio has illusiones prouocat, quia affectum suum à deliciis huius mundi subtraxit, & cælestibus donis inseruit. Nec cogitatio, aut loquutio, aut aliquis sensus importat; quoniam cogitationem mundissimam, sermonem castissimum, & sensus circumspectione præcitos habet. Licet autem dæmonis astu possint huiusmodi illusiones prouenire absque impedio Castitatis; tamen (concedente Domino) diabolus impeditur, ne possit luci tantæ puritatis aliquas tenebras impuræ cogitationis offundere. Qui profectò lectulum virginum, & pudicorum, exhorret, & cum pater immundiciæ sit, & turpitudinis, sanctimoniam eximescit, & ad homines tam perfectæ Castitatis verè accedere. Huius gradus meminit Climacus, dicens: Pudicus est ille, qui in somnis quidem nullum motum, nullamque status sui mutationem sentit. Pudicus est ille, qui & in somnis quidem perfectam semper insensibilitatem in corporum specie & varietate possidet. Hæc regula huiusmodi finis est perfectæ consummatæque castitatis; vt ita animata, sicut inanimata, intueamur, atque ita rationabilibus, vt brutis corporibus afficiamur. Meminit & Laurætius Iustinianus, qui Cassiani vestigiis in hærens, sic ait. Castimonix gradus est, ne illecebrosis phantasmatis feminatarum vel dormiēs illudatur. Licet enim hanc ludificationem peccato esse obnoxiam non sit credendum; concupiscentiæ tamen latitantis mendacitatis indicium est. Quam tamen ludificationem diuersis modis constat accidere. Nam secundum illum vsum, quem vigilans, vel exercere, vel cogitare consueuerat, etiam dormiens vnusquisque tatur.

Matth. 27. 19. Beda ibi.

August.

Climac. grad. 15.

Iust. in li. gno vsta de conti. nent. c. 6.

Pal. 139. 8.

Isa. 29. 8.

Claud. de rapt. Pro serp.

Ecc. 34. 1

Hic